

Alegat. 135.

Sprawozdanie

komisyi kultury krajowej o petycyi Wiecu agraryjnego austryackiego w sprawie wprowadzenia nauki rolnictwa w Akademiach.

Wysoki Sejmie!

Petycyja agraryjnego wiecu austryackiego, który w tym roku w Wiedniu pod przewodnictwem księcia Adama Sapiehy się odbył, porusza między innymi sprawami rolniczemi, których załatwienie przy odpowiedniej sposobności nastąpi, także kwestyją wprowadzenia nauki rolnictwa w Akademiach.

Sprawa ta kilkakrotnie była poruszana. Wysoki Sejm, uznając ważność nauki rolnictwa dla kraju, uchwalił w 3 sesyi II peryodu na 37 posiedzeniu dnia 10 listopada 1869 projekt organizacyi technicznej Akademii lwowskiej. W tym projekcie wstawiona jest szkoła gospodarstwa rolnego i lasowego jako czwarty wydział, który miał być 3 letni. Projekt ten nie przyszedł do wykonania, ponieważ według reskryptu Ministra oświecenia z dnia 8 lipca 1870 l. 6211 nie raczył udzielić Najjaśniejszy Pan temu projektowi Swój sankcyi. W roku 1877 Ministerstwo przekształciło Akademię techniczną na szkołę politechniczną, nadając jej równorzędność z uniwersytetami; reorganizacyą tą zaprowadzono 4 wydziały fachowe, mianowicie: inżynierji, budownictwa, budowy machin i chemji technicznej, lecz nietylko szkołę fachową rolnictwa pominięto, ale nawet nie zaprowadzono nadzwyczajnych kursów gospodarstwa rolnego i lasowego. Brak takiej szkoły dał się dotkliwie uczuć krajowi czysto rolniczemu i dla tego własnym kosztem urządzono szkołę lasową i rolniczą, przez co w części zadość uczyniono potrzebom kraju.

Jeżeli się zważy, że cel studyów technicznych jest czysto produktywny, że w szkołach technicznych mają się kształcić ludzie, których zadaniem jest wytwarzać, podtrzymywać i rozwijać przemysł, to przyznać należy, że nie może być głównym celem ukończonego technika praca biurowa, tylko zatrudnienie w tym kierunku, którym krajowi najwięcej stanie się użytecznym. W naszym kraju jest rolnictwo najgłówniejszą i najdonioślejszą gałęzią, od jej rozwoju zależy dobrobyt kraju; z tego wynika, że studya techniczne muszą potrzeby rolnictwa, oprócz innych, głównie mieć na

oku; co się wtedy tylko stać może, jeżeli technicy obeznają się z głównymi zasadami gospodarstwa wiejskiego. Ta myśl kierowała organizatorami szkół politechnicznych w innych krajach Austrii, gdzie mimo, iż się znajduje znaczniejsza ilość szkół rolniczych niż w naszym kraju, w stosunku do jego powierzchni pozaprowadzano wykłady gospodarstwa wiejskiego we wszystkich szkołach politechnicznych i tak:

1) w Wiedniu według programu:

- a) Land- und Forstwirtschaftslehre I. Theil Landwirtschaftlicher Pflanzenbau, Grundzüge der Forstwirtschaft,
- b) Land etc. II. Theil Viehzucht landwirtschaftliche Betriebslehre.
- c) Ueber den Getreidebau mit vorzüglicher Berücksichtigung der Beziehungen desselben zum Maschinenwesen.

2) w Pradze:

- a) Encyklopedye polniho hospodarstvi,
- b) Sprawoweda.

3) w Gracu:

- a) Landwirthschaftslehre, Pflanzenbaulehre, Thierzuchtlehre, Betriebslehre.
- b) Obst-, Wein- und Hopfenbau.
- c) Ueber die Einrichtung wirtschaftlicher Gebäude,
- d) Ueber landwirtschaftliche Gerähte und Maschinen
- e) Forstwirtschaft,
- f) Praktische Uebungen aus sämtlichen forstwirtschaftlichen Disciplinen,
- g) die technischen Eigenschaften der Hölzer und die Elemente der Waldbestandschätzung.

4) W Bernie:

- a) Landwirtschaftslehre,
- b) Encyklopädie der Forstwissenschaften.

Te wykłady obznajmują technika inżyniera z nieodzownymi potrzebami gospodarstwa wiejskiego i otwierają mu szerokie pole do dodatniego i produktywnego działania.

Wysoki Sejm, uznając potrzebę wykształcenia techników w kierunku wyżej wspomnianym, powziął na ostatniej kadencji następującą uchwałę: „Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby u c. k. Rządu wyjednał urządzenie wykładów techniki rolniczo-melioracyjnej“.

To żądanie jest ogólnikowe i różnie może być rozumiane, zazwyczaj rozumiemy przez technikę rolniczo-melioracyjną nawodnianie, odwodnianie, namulanie i t. p.; wszystkie te dyscypliny są wykładane w szkole politechnicznej. Lecz korzyść rzeczywistą wtedy tylko słuchacze odnieść będą mogli, jeżeli przynajmniej z zasadami gospodarstwa rolnego obznajomieni zostaną. Na dowód tego wypowiedzenia niech służy kurs dla inżynierów kultury w Poppelsdorf, gdzie między innymi technicznymi przedmiotami na tym kursie wykłada się gospodarstwo rolne i lasowe.

Ażeby zatem życzeniu Sejmu było zadość uczyniono pod względem wykładów techniki rolniczo-melioracyjnej, ażeby podać sposobność technikom w ogóle zapoznania się z głównymi potrzebami gospodarstwa wiejskiego i zadość uczynić słusznej prośbie wiecu agraryjnego, komisya kultury krajowej wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujące wezwanie do Wys. Rządu:

„Wzywa się W. Rząd, ażeby w szkole politechnicznej zaprowadził nadzwyczajne katedry gospodarstwa rolnego i lasowego“.

We Lwowie 13 lipca 1880.

Przewodniczący:

J. Czartoryski w. r.

Sprawozdawca:

Dominik Zbrożek w. r.

